

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАНЬ МЕТОДОЛОГІЇ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРОПІДПРИЄМСТВ

Павлишин М.Л., канд. техн. наук, доц.

Борецька А.І., здобувач вищої освіти

Сорока І.Р., магістрант

Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна

Сьогодні діяльність агропідприємств піддається впливу загроз, спричинених війною, невизначеністю бізнес-середовища. Одним із варіантів виходу з кризи, зниження рівня впливу економічного ризику для підприємств є розроблення стратегічного плану із впровадженням ефективних антикризових заходів, які здійснюються комплексно, із застосуванням результатів постійної діагностики [1, с. 292].

Стратегічний розвиток в умовах повномасштабної війни полягає в адаптації підприємств до змін ринкового середовища, забезпеченні виживання і стабільного зростання лідерських позицій, підвищенні конкурентоспроможності, виході на зовнішні європейські ринки. Саме тому метою дослідження є застосування теоретико-методичних положень в розробці стратегії розвитку агропідприємств. Методологія досліджень може включати аналіз ринкових пропозицій, ефективність використання ресурсів, покращення якості вирощених культур, впровадження інновацій. Також важливим є диверсифікація агробізнесу, формування довгострокових партнерств для забезпечення стійкості підприємств, досягнення стратегічних цілей. Ефективна стратегія розвитку оптимізує внутрішні процеси, зміцнює позиції на ринку.

Систематизуючи дослідження наукових джерел [2, с. 5], вважаємо за доцільне урахувуючи при розробці стратегії агропідприємства ряд принципів: орієнтація на довгострокові глобальні цілі й економічні інтереси його власників; багатоваріантність можливих напрямків розвитку, що зумовлюється динамічністю зовнішнього оточення підприємства; безперервність розробки стратегії, постійна адаптація до виникаючих змін. Про ефективне стратегічне управління агропідприємства свідчать ряд характерних ознак [2, с. 4]:

- Процес розробки стратегії не завершується однією дією, а розробляється загальний напрямок дій.
- Увага концентрується на найголовніших проблемах.
- Реальний вихід агропідприємства на бажаний рівень й позиції.
- Використання всієї інформації аналітичної, узагальненої тощо.
- Взаємозамінність на різних рівнях управління.

Нами виокремлено комплекс дій процесу формування стратегічного розвитку й структуровано їх на рисунку.

Рис. Етапи розробки стратегії розвитку агропідприємства

Джерело: розроблено на основі [3]

З рис. бачимо, що розробка стратегії починається з моніторингу середовища. Для аналізу середовища (виявлення можливостей, загроз, сильних і слабких сторін) доцільно використовувати PEST- та SWOT-аналіз. Раніше нами розглядалась доцільність використання SWOT-аналізу в логістиці АПК [4].

На основі аналізу середовища формується місія, бачення. При цьому агрофірми опираються на специфіці діяльності АПК, цінностях, призначенні, фокусуються на досягнутих результатах.

За результатом аналізу середовища, місії, бачення агропідприємства на наступному етапі встановлюють конкретні, досяжні цілі, які можна реалізувати у перспективі (наприклад, покращення фінансових показників, розширення ринкової частки, номенклатури культур, вдосконалення внутрішніх процесів). Етап розробки стратегічних альтернатив передбачає створення різних планів розвитку агропідприємства з метою пошуку шляхів досягнення поставлених цілей за допомогою методів множинних підходів і дій, враховуючи можливості і слабкі сторони. Стратегії розвитку агропідприємств можуть відрізнятися за рівнем ризику, інвестиціями, строками реалізації, але мають бути гнучкими з адаптацією до змін.

Наступним кроком є вибір найоптимальнішої стратегії розвитку

агropідприємства. При цьому враховують: цілі; пріоритети власників; розмір; конкурентні переваги; фінансові ресурси та зобов'язання; стадія життєвого циклу, особливості вирощування продукції; привабливість ринку та позиція підприємства на ньому; стратегії конкурентів, потенціал; витрати на виробництво, логістику; кваліфікація працівників; ступінь залежності від зовнішнього середовища; фактор часу тощо [5, с. 263]. Врахувати всі ці чинники при виборі стратегії практично неможливо. На наш погляд, в сучасних умовах роботи агробізнесу пріоритетними при виборі стратегії є: цілі, регіон розташування підприємства, час, ризики, безпека, фінансові ресурси, пріоритети, людські ресурси, інтереси керівництва, досвід роботи. При виборі стратегії можуть виникати різні проблеми:

1. Нечіткі місія й бачення, неправильно розставлені пріоритети.
2. Недостатній рівень компетентності працівників, залучених до розробки стратегії розвитку.
3. Вузький набір використаного інструментарію під час оцінювання та вибору стратегічних альтернатив.
4. Користування неактуальною, сумнівною інформацією.
5. Ставлення до вибору стратегії на основі стратегічних альтернатив як до формальності.

Під час вибору стратегії розвитку агropідприємства виникають й інші труднощі. Однак, формуючи план управління ризиками, слід описати проблеми, мінімізувати або повністю їх усунути.

Список використаних джерел

1. Вовчак О., Кулиняк І., Гальків Л. та ін. Удосконалення діагностики кризи на підприємстві: фінансово-економічний зріз. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. Т. 3. Вип. 38. С. 292-303. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237459>
2. Олійник Л.В., Кузнецова А.П. Методологічні засади формування стратегії розвитку підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. № 3(31).
3. Осовська Г.В., Фіщук О.Л., Жалінська І.В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика: навч. пос. Київ: Кондор, 2012. 196 с.
4. Павлишин М.Л. Роль трансформаційних процесів логістики в продовольчому забезпеченні у воєнний час: виклики для України. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2023. Вип. 50. С. 53-65. URL: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.50.0.5005>
5. Довгань Л.Є., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П. Стратегічне управління: навч. пос. 2 вид. Київ: ЦУЛ, 2011. 440 с.